

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ**

Затверджено
на засіданні кафедри
історії та мовознавства
протокол №1 від 29.08 2025 р.

**ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ
СИЛАБУС**

2025/2026 навчальний рік

Галузь знань	F (12) Інформаційні технології
Спеціальність	F6 (126) Інформаційні системи і технології
Освітні програми	«Технології штучного інтелекту»
Спеціальність	123 – Комп'ютерна інженерія
Освітні програми	«Спеціалізовані комп'ютерні системи»
Галузь знань	G Інженерія, виробництво та будівництво (17 – Електроніка та телекомунікації)
Спеціальність	G5 – Електроніка, електронні комунікації, приладобудування та радіотехніка
Освітні програми	«Електронні комунікації»
Спеціальність	G7 (174) – Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка
Освітні програми	«Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка»
Галузь знань	J – Транспорт та послуги (27 – Транспорт)
Спеціальність	J7 (273) – Залізничний транспорт
Освітні програми	«Організація контролю систем керування рухом поїздів»
Освітній рівень	перший (бакалавр)
Кількість кредитів ЄКТС	3 (90 годин)
Семестр	1
Сторінка курсу в MOODLE	https://do.kart.edu.ua/course/view.php?id=15752
Лектор курсу	старший викладач Ховтура Анастасія Сергіївна
Контакти викладача (e-mail)	a.khovtura@karazin.ua
Адреса кафедри: м.Харків, майдан Фейербаха,7, корпус 3, ауд.323	
Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу http://rasp.kart.edu.ua	
Додаткові інформаційні матеріали: http://lib.kart.edu.ua	

Чому важливий і які результати є метою навчального курсу з дисципліни «Історія України та української культури»?

Предметом навчальної дисципліни «Історія України та української культури» є тенденції формування і розвитку людського суспільства та його культури на території України з найдавніших часів до сьогодення.

Навчальна дисципліна «Історія України та української культури» є складовою гуманітарної підготовки бакалаврів. Курс знаходиться на перетині різних гуманітарних дисциплін, базується на знаннях студентів з історії України та всесвітньої історії, отриманих на доуніверситетському етапі навчання. Знання і вміння студентів, отримані в курсі «Історії України та української культури», створюють певні передумови для вивчення таких дисциплін як «Політологія», «Історія залізничного транспорту», «Філософія», «Соціологія», «Правознавство», «Релігієзнавство», «Економічна історія» та ін.

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія України та української культури» є створення цілісного уявлення про історичний розвиток українського народу, сприяння формуванню історичної свідомості майбутніх спеціалістів, усвідомленню нерозривного зв'язку між минулим і сучасністю, вихованню громадянського патріотизму, відповідальності за долю України.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія України та української культури» є поглиблення системи знань з вітчизняної історії, формування навичок критичного осмислення історичної інформації, роботи з джерелами і літературою, вироблення власного ставлення до подій минулого, вміння застосовувати набуті знання з історії для того, щоб самостійно орієнтуватися в суспільно-політичних подіях.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

1. Ціннісно-смыслову компетентність (формування та розширення світогляду студента в області історії України та української культури, здатність до розуміння її місця ролі в загальносвітовому історико-культурному процесі);

2. Загальнокультурну компетентність (розуміння основних етапів, закономірностей культурного розвитку, в тому числі особливостей розвитку української культури зокрема, знання найбільш важливих культурних досягнень українського народу, персоналій найвидатніших діячів української культури);

3. Навчально-пізнавальну компетентність (формування у студента зацікавленості історією України та української культури з метою розвитку креативної складової компетентності; здатність студента формувати цілі дослідження та, з метою їх вирішення, вміння знаходити рішення в контексті вивчення історії України та української культури);

4. Інформаційну компетентність (розвиток вмінь студента до самостійного пошуку, аналізу, структурування та відбору потрібної інформації в області історії України та української культури за допомогою сучасних інформаційних технологій);

5. Комунікативну компетентність (розвиток у студента навичок роботи в команді шляхом реалізації групових проектів в області дослідження історії України та української культури, вміння презентувати власний проект та кваліфіковано вести дискусію у досліджуваній сфері);

6. Компетентність особистісного самовдосконалення (елементи духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки; підтримка постійної жаги до самовдосконалення та самопізнання, шляхом постійного пошуку нетрадиційних підходів до проблем вивчення історії України та розвитку української культури).

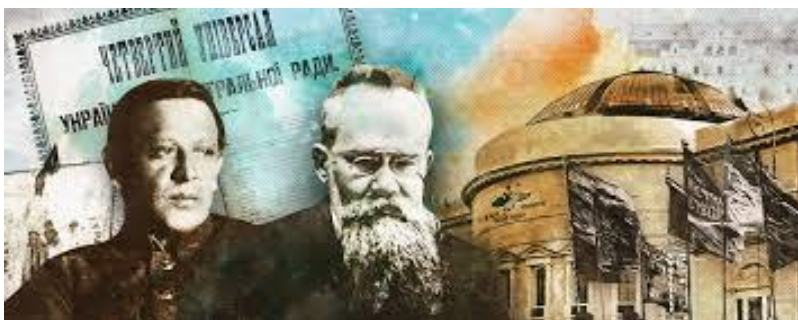
Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

знати :

основні історичні факти, події, явища, які відбувалися в українській історії, хронологію подій, сутність проблем етногенезу українського народу, становлення та розвитку української державності, соціально-політичних процесів в Україні, історичних особистостей та їх вплив на перебіг історичного розвитку, сутність феномену української культури як ключової сфери суспільної свідомості, головні напрями розвитку української культури.

вміти :

користуватися історичними джерелами та літературою; аналізувати історичні факти, події, процеси, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між ними; користуватися понятійним апаратом навчальної дисципліни; проводити аналогії, давати порівняльні характеристики історичних періодів, політичних подій, особливостей суспільного розвитку тощо; орієнтуватися в соціальних і політичних явищах та процесах, що відбувалися на українських землях від давнини до сьогодення, аналізувати український етнонаціональний культурний простір, а також ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності;

**Як організоване навчання у межах навчального курсу
«Історія України та української культури»?**

Опис дисципліни:

Кредитів ECTS – 3

Загальна кількість годин вивчення дисципліни – 90

Дисципліна викладається для студентів першого рівня вищої освіти (бакалаврів)

Для студентів заочної форми навчання дисципліна викладається у 2 семестрі.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи студентів для заочної форми навчання – 16/74

Теми курсу за змістовними модулями: (В)

Змістовний модуль 1.
Україна з часів давніх
слов'ян до кінця XVIII ст.

Вступ до курсу історії
України та української
культури

Київська Русь, Галицько-
Волинська держава:
соціально-політичний і
культурний розвиток.

Соціально-політичне та
культурне життя в українських
землях у складі Литви та
Польщі (друга половина XIV –
перша половина XVII ст.)

Соціально-політичні та
культуротворчі процеси в
Україні в середині XVII – 80-
х роках XVIII ст.

Змістовний модуль 2.
Україна у XIX – на
початку XXI ст

Українські землі у складі
Російської та Австро-Угорської
імперій. Українське
національно-культурне
відродження кінця XVIII –

Українська національно-
демократична революція 1917-
1920 рр. та її вплив на соціально-
політичний і культурний
розвиток суспільства.

Соціально-політичні та
культуротворчі процеси в
Україні у 1920-х –1980-х роках.

Суспільно-політичний і
культурний розвиток України в
90-ті роки XX ст. – на початку
XXI ст.

Тематично-календарний план курсу:

УПП курс I

Год.	Тема лекції	Год.	Тема семінарського заняття
2	Тема 1. Вступ до курсу історії України та української культури. Тема 2. Провідні суспільно-культурні процеси дослов'янського часу на землях України.	2	Київська Русь, Галицько-Волинська держава: соціально-політичний і культурний розвиток.
2	Тема 3. Київська Русь, Галицько-Волинська держава: соціально-політичний і культурний розвиток. Тема 4. Соціально-політичне та культурне життя в українських землях у складі Литви та Польщі (друга половина XIV – перша половина XVII - ст.)	2	Соціально-політичне та культурне життя в українських землях у складі Литви та Польщі Соціально-політичні та культуротворчі процеси в Україні в середині XVII – 80-х роках XVIII ст.
2	Тема 5. Соціально-політичні та культуротворчі процеси в Україні в середині XVII – 80-х роках XVIII ст. Тема 6. Українські землі у складі Російської та Австро-Угорської імперій. Українське національно-культурне відродження кінця XVIII – початку XX ст.	2	Українська національно-демократична революція 1917-1920 рр. та її вплив на соціально-політичний і культурний розвиток суспільства. Суспільно-політичний і культурний розвиток України в 90-ті роки XX ст. – на початку XXI ст.
2	Тема 7. Українська національно-демократична революція 1917-1920 рр. та її вплив на соціально-політичний і культурний розвиток суспільства. Тема 8. Соціально-політичні та культуротворчі процеси в Україні у 1920-х – 1980-х роках	2	
2	Тема 9. Суспільно-політичний і культурний розвиток України в 90-ті роки XX ст. – на початку XXI ст.		

Інформаційні матеріали по курсу: (Г)

Інформація про курс розміщена на сайті Університету: <http://metod.kart.edu.ua/>

Рекомендована література:

Основна

1. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. / О. Д. Бойко. – 5-ге вид., доп. – К. : Академвидав, 2014. – 720 с.
2. Бокань В. Історія культури України: навч. посіб. / В. Бокань, Л. Польовий. – К. : МАУП, 2002. – 256 с.
3. Воронянський О. В. Історія України: навч. посіб. / О.В. Воронянський. – Х. : Парус, 2008. – 543 с.
4. Греченко В.А. Історія України. Модульний курс: навч. посібник / В.А. Греченко. – Х. : Торсінг плюс, 2009. – 383 с.
5. Закович М.М. Культурологія: українська та зарубіжна культура : навч. посіб. / М.М. Закович. – К. : Знання, 2007. – 567 с.
6. Історія України: конспект лекцій / О.П. Гужва, К.Е. Колісник та ін. – Х.: УкрДАЗТ, 2014. – 67 с.
7. Історія України: навч.-метод. посіб. для семінарських занять / В.М. Литвин, А.Г. Слюсаренко, В.Ф. Колесник та ін. – К.: Знання-Прес, 2006. – 460 с.
8. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура : курс лекцій / М.В. Кордон. – К., 2005. – 576 с.
9. Кормич Л.І. Історія України від найдавніших часів і до ХХІ століття: навч. посіб. – 3-є вид., доп. і перероб. / Л.І. Кормич, В.В. Багацький. – Х.: Одиссей, 2002. – 479 с.
10. Остафійчук В.Ф. Історія України: сучасне бачення: навч. посіб. – 3-тє вид., перероб. і доп. / В.Ф. Остафійчук. – К.: Знання-Прес, 2006. – 422 с.
11. Світлична В.В. Історія України: навч. посібник /За ред. Ю.М. Алексєєва. – 7-є вид. / В.В. Світлична. – К.: Каравела, 2015. – 392 с.
12. Шейко В.М. Історія української культури / В.М. Шейко. – Х., 2001. – 413 с.

Допоміжна

1. Василенко В. Голодомор 1932-1933 годов в Украине как преступление геноцид. Правовая оценка. / В. Василенко. – К. : Вид-во ім. «Олени Теліги», 2009. – 48 с.
2. Грушевський М. Ілюстрована історія України: Нове доповнене видання. – Донецьк: ТОВ ПКФ «БАО», 2003. – 733 с.
3. Грушевський М. Історія України-Русі. В 11т. 20 кн. – К.: Наук. думка, 1995. - 544 с.
4. Даниленко В.М. Сталінізм на Україні / В.М. Даниленко, Г.В. Касьянов, С.В. Кульчицький. – К.: Либідь, 1991. – 344 с.
5. Іванченко Р. Історія без міфів: Бесіди з історії української державності: навч. посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: МАУП, 2006. – 622с.
6. Історія України в особах: IX – XVIII ст. / М. Котляр, Н. Яковенко, П. Сас та ін. – К.: Україна, 1993. – 576 с.
7. Історія України в особах: XIX – XX ст. / І. Войцехівська, В. Абліцов, О. Божко та ін. – К.: Україна, 1995. – 479 с.
8. Конституція гетьмана П. Орлика: метод. вказівки з дисципліни «Історія України» для студентів денної форми навчання / О.П. Гужва, В.М. Щербак, Л.М. Близнюк, Т. М. Саламатіна, О.О. Литвиненко, І.В. Толстов, Г.Ф. Арбузов. – Х.: УкрДАЗТ, 2014. –76 с.
9. Мала енциклопедія етнодержавознавства. – К.: Генеза, 1996. – 942 с.
10. Смолій В. Богдан Хмельницький: Хроніка життя та діяльності / В. Смолій, В. Степанков. – К.: Либідь, 1994. – 502 с.
11. Шаповал Ю.І. Людина і система (Штрихи до портрета тоталітарної доби в Україні) / Ю.І. Шаповал. – К.: Ін-т нац. відносин і політології, 1994. – 272 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті:

1. Портал електронних видань Українського державного університету залізничного транспорту: <http://metod.kart.edu.ua/>

2. Книги та підручники з історії України та всесвітньої історії. – Режим доступу: <http://history.vn.ua/book/>.
3. Український історичний журнал. – Режим доступу: <http://www.history.org.ua>
4. Український журнал. – Режим доступу: <http://ukrzurnal.eu>
5. Громадський проект «ЛІКБЕЗ. Історичний фронт». – Режим доступу: <http://likbez.org.ua/uk>
6. «Навчальні матеріали онлайн. – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/kulturologiya/>

Про що важливо пам'ятати і яких правил дотримуватись у ході вивчення дисципліни?

Умовою ефективного засвоєння змісту дисципліни і досягнення наведених результатів (набуття необхідних компетенцій) є не тільки високопрофесійна робота викладача, а також наполеглива, цілеспрямована учбова діяльність студентів, яка включає різні форми роботи як під час аудиторних занять (лекцій і семінарів), так і самостійної підготовки.

Під час лекцій ефективності засвоєння матеріалу, що надається, сприяє не лише уважне слухання і кропітке ведення конспекту, але й також формулювання уточнюючих запитань, можливих критичних зауважень, спроби навести приклади, які б ілюстрували або, навпаки, ставили під сумнів, положення, що наводяться. Активна участь в коротких обговореннях, які зазвичай є природним елементом лекцій, також є активністю, що очікується від студентів в ході вивчення ними дисципліни.

Робота на семінарських заняттях передбачає наступну активність студентів:

- підготовку доповідей і виступів на теми, означені програмою курсу;
- участь в обговоренні нагальних питань з тематики дисципліни;
- виконання індивідуальних завдань (представлення реферативних робіт, презентацій тощо);
- участь в усних і письмових опитуваннях.

Яким є порядок оцінювання результатів навчання студентів за відповідними формами організації навчального процесу?

Контроль знань у рамках навчальної дисципліни «Історія України та української культури» здійснюється з урахуванням особливостей кредитно-модульної системи, відображених у Положенні про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ (<http://kart.edu.ua/images/stories/akademiya/documentu-vnz/polojennya-12-2015.pdf>).

Згідно з Положенням про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу використовується 100-бальна шкала оцінювання. При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	

	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	

Принципи формування оцінки:

Принцип формування оцінки за модуль за 100-бальною шкалою показано у таблиці, де наведена максимальна кількість балів, яку може набрати студент за різними видами навчальної роботи.

Максимальна кількість балів за модуль				
Модульне тестування	Семінарські заняття	Відвідування занять	Самостійна робота	Сума балів за модуль
до 40	до 30	до 10	до 20	до 100

Модульне тестування оцінює рівень засвоєння матеріалу двох змістових модулів, які входять до складу відповідного модуля. Максимальна кількість балів за виконання тестів – 40.

На *семінарському занятті* студент може отримати таку кількість балів:

- за підготовлений виступ – до 8 балів;
- за участь у дискусії – до 5 балів;
- за запитання – до 2 балів.

За нестандартні рішення та творчий підхід при виконанні завдань викладач може додати до 2 балів. Максимальна сума, яку може набрати студент – 30 балів.

За складову «*Відвідування занять*» бали не нараховуються взагалі, якщо студент не відвідував більш 50 % лекційних занять у модулі з неповажних причин. За відвідування кожного заняття понад 50 % (5 семінарів) нараховується по 2 бали. Максимальна сума становить 10 балів.

У складовій «*Самостійна робота*» оцінюється рівень засвоєння студентом розділів і питань курсу, які визначені для самостійного вивчення, а також якість підготовки до навчальної промови та виконання індивідуальних завдань. Максимальна кількість балів складає 20.

До перелічених складових модульної оцінки можуть нараховуватися *додаткові бали* за участь студента у науковій роботі, робіт на конкурси, участь в олімпіадах тощо.

Кількість додаткових балів визначається на розсуд викладача, але у сумі не більш 100 балів разом з переліченими складовими модульної оцінки.

Отримана таким чином сума балів доводиться до відома студентів перед проведенням модульного контролю. Студентам, які набрали від 60 до 100 балів і згодні з цією сумою, відповідна оцінка модуля виставляється у екзаменаційну відомість.

У разі незгоди студента з отриманою сумою балів або, якщо вона складає менше 60 балів, її можна покращити за рахунок участі студента у процедурі *модульного контролю*.

Кількість балів, яка може бути отримана за результатами модульного контролю, дає студенту можливість підвищити оцінки поточного контролю на один ступінь за державною шкалою:

з «4» (75-89 балів) на «5» (90-100 балів);

з «3» (60-74 бали) на «4» (75-89 балів);

з «2» (35-59 балів) на «3» (60-74 бали).

Таким чином, максимальна кількість балів модульного контролю коливається у межах від 10 до 25 балів залежно від конкретного випадку.

Оцінка іспиту визначається як середньоарифметична оцінок двох модулів.

Кодекс академічної доброчесності

Не дотримання Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням: <http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на модульних тестуваннях та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у рефератах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, потрібно зазначити ступінь їх участі у роботі.

Інтеграція студентів з обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/> (Д)